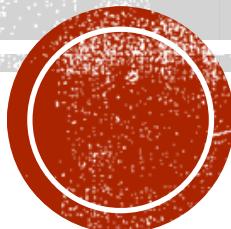

**3-MAVZU.
UZLUKSIZ TA'LIM
TİZİMİDA KATTALAR
TALIMI**

REJA:

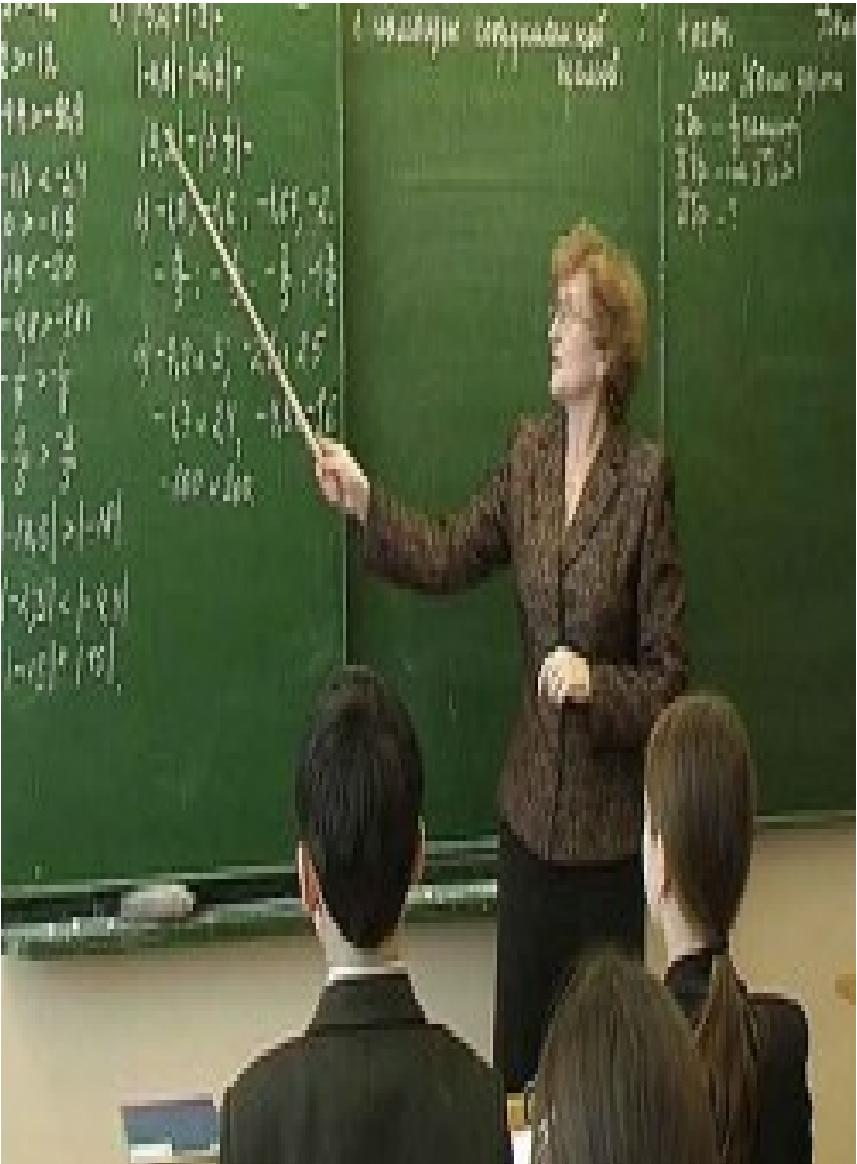
- 1. Uzluksiz ta'lim tizimi haqida tushuncha
- 2. Uzluksiz ta'lim tizimida kattalar ta'limi
- 3. Uzluksiz ta'lim tizimiga kiritilgan oxirgi o'zgarishlar

UZLUKSIZ TA'LIM

Uzluksiz ta'lim kadrlar tayyorlash tizimining asosi, O'zbekiston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotini ta'minlovchi, shaxs, jamiyat va davlatning iqtisodiy, ijtimoiy, ilmiy-texnikaviy va madaniy ehtiyojlarini qondiruvchi ustuvor sohadir.

Uzluksiz ta'lim ijodkor, ijtimoiy faol, ma'naviy boy shaxs shakllanishi va yuqori malakali raqobatbardosh kadrlar xam tayyorlanishi uchun zartor shart-sharoitlar yaratadi. O'zbekiston Respublikasida uzluksiz ta'lim kadrlar tayyorlash tizimining asosi, ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotni ta'minlovchi, shaxs, jamiyat va davlatning, ilmiy-texnikaviy va madaniy ehtiyojlarini qondiruvchi ustuvor soha bo'lib, ijodkor, ijtimoiy faol, ma'naviy boy shaxsning shakllanishi va yuqori malakali raqobatbardosh kadrlarning jadal tayyorlanishi uchun zartor shart-sharoitlarni yaratadi.

Bugungi kunda O'zbekiston
Respublikasida uzluksiz ta'lif
quyidagi ta'lif turlarini o'z
ichiga oladi:

OLIY TA'LIM

OLIY TA'LIM

Oliy ta'lim bakalavriat ta'lim yo'nalishlari va magistratura mutaxassisliklari bo'yicha yuqori malakali kadrlar tayyorlanishini ta'minlaydi.

Oliy ma'lumotli kadrlarni tayyorlash oliy ta'lim tashkilotlarida (universitetlar, akademiyalar, institutlar, oliy maktablar) amalga oshiriladi. Umumiyl o'rta (o'n bir yillik ta'lim), o'rta maxsus (to'qqiz yillik tayanch o'rta va ikki yillik o'rta maxsus ta'lim), boshlang'ich professional ta'lim (to'qqiz yillik tayanch o'rta va ikki yillik boshlang'ich professional ta'lim) olgan shaxslar, shuningdek ushbu Qonun kuchga kirguniga qadar o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi (to'qqiz yillik umumiyl o'rta va uch yillik o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi) olgan shaxslar oliy ma'lumot olish huquqiga ega.

Oliy ta'lim ikki bosqichga — bakalavriat va magistratura bosqichiga ega.

Bakalavriat oliy ta'lim yo'nalishlaridan biri bo'yicha chuqurlashtirilgan bilim, malaka va ko'nikmalar beradigan, o'qish davomiyligi kamida uch yil bo'lgan tayanch oliy ta'limdir.

Magistratura tegishli bakalavriat negizidagi aniq mutaxassislik bo'yicha o'qish davomiyligi kamida bir yil bo'lgan oliy ta'limdir.

Magistratura mutaxassisliklarining va ularga muvofiq bo'lgan bakalavriat ta'lim yo'nalishlarining ro'yxati ta'lim sohasidagi vakolatli davlat boshqaruvi organi tomonidan belgilanadi.

OLIY TA'LIMDAN KEYINGI TA'LIM

Oliy ta'limdan keyingi ta'limni oliy ta'lim va ilmiy tashkilotlarda olish mumkin.

Oliy ta'limdan keyingi ta'lim doktorlik dissertatsiyasini tayyorlash va himoya qilish maqsadida mutaxassislikni chuqur o‘rganishni va ilmiy izlanishlar olib borishni nazarda tutadigan tayanch doktorantura, doktorantura va mustaqil izlanuvchanlik asosida ilmiy darajaga ega ilmiy va ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlashni ta’minlaydi.

Tayanch doktorantura falsafa doktori (Doctor of Philosophy (PhD) ilmiy darajasiga da’vogar izlanuvchilar uchun ishlab chiqarishdan ajralgan holda tashkil etiladigan oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagog kadrlar ixtisosligi bo‘yicha oliy ta'limdan keyingi ta'lim shakli hisoblanadi.

Doktorantura fan doktori (Doctor of Science (DSc) ilmiy darajasiga da’vogar izlanuvchilar uchun ishlab chiqarishdan ajralgan holda tashkil etiladigan oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagog kadrlar ixtisosligi bo‘yicha oliy ta'limdan keyingi ta'lim shakli hisoblanadi.

Mustaqil izlanuvchilik falsafa doktori (Doctor of Philosophy (PhD) yoki fan doktori (Doctor of Science (DSc) ilmiy darajalariga da’vogar izlanuvchilar uchun ishlab chiqarishdan ajralmagan holda tashkil etiladigan oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagog kadrlar ixtisosligi bo‘yicha oliy ta'limdan keyingi ta'lim shakli hisoblanadi.

KADR LARNI QAYTA TAYYORLASH VA ULARNING MALAKASINI OSHIRISH

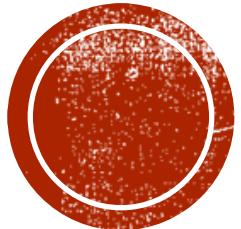
Kadrlarni qayta tayyorlash tayanch mutaxassisliklar va kasblarga muvofiq bo'lgan yo'nalishlar bo'yicha faoliyatni amalgaga oshirish uchun qo'shimcha kasbiy bilim, malaka va ko'nikmalarning zarur hajmi egallanishi ta'minlaydi.

Kadrlar malakasini oshirish kasbiy bilim, malaka va ko'nikmalarning chuqurlash tirilishi hamda yangilab borilishi ta'minlaydi, kadrlarning toifasi, darajasi, razryadi va lavozimi oshishiga xizmat qiladi.

Kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish shakllari va muddatlari tegishli davlat ta'lim talablari bilan belgilanadi.

PROFESSIONAL TA'LIM

PROFESSIONAL TA'LIM EGALLANADIGAN KASB VA MUTAXASSISLIK BO'YICHA QUYIDAGI DARAJALARNI O'Z ICHIGA OLADI:

boshlang'ich professional ta'lim;

o'rta professional ta'lim;

o'rta maxsus professional ta'lim.

Boshlang‘ich professional ta’lim kasb-hunar maktablarida IX sinf bitiruvchilari negizida bepul asosda kunduzgi ta’lim shakli bo‘yicha umum ta’lim fanlarining va mutaxassislik fanlarining ikki yillik integratsiyalashgan dasturlari asosida amalg a oshiriladi.

O‘rtal professional ta’lim kollejlarda davlat buyurtmasi yoki to‘lov-shartnom a asosida kasblar hamda mutaxassisliklarning murakkabligidan kelib chiqqan holda, davomiyligi ikki yilgacha bo‘lgan kunduzgi, kechki va sirtqi ta’lim shakllari bo‘yicha umumi y o‘rtal, o‘rtal maxsus ta’lim hamda boshlang‘ich professional ta’lim negizida amalg a oshiriladi.

 O‘rtal maxsus professional ta’lim texnikum larda umumi y o‘rtal, o‘rtal maxsus, boshlang‘ich professional va o‘rtal professional ta’lim negizida davlat buyurtmasi yoki to‘lov-shartnom a asosida kasblar hamda mutaxassisliklarning murakkabligidan kelib chiqqan holda, davomiyligi kamida ikki yil bo‘lgan kunduzgi, kechki va sirtqi ta’lim shakllari bo‘yicha amalg a oshiriladi.

Ushbu Qonun kuchga kirguniga qadar o‘rtal maxsus, kasb-hunar ta’limi (to‘qqiz yillik umumi y o‘rtal va uch yillik o‘rtal maxsus, kasb-hunar ta’limi) olgan fuqarolar ham o‘rtal professional va o‘rtal maxsus professional ta’lim olish huquqiga ega.

Kasb-hunar maktablari, kollejlar va texnikum lar ta’lim oluvchilarning o‘zi tanlagan kasbga va mutaxassislikka ega bo‘lishini ta’m inlaydi.

Fuqarolar shartnom a asosida ikkinchi va undan keyingi professional ta’limni olish huquqiga ega.

Излаш

Ta'lif to'g'risida

1-bob. Umumiy qoidalar

2-bob. Ta'lif tizimi, turlari va shakllari

3-bob. Ta'lif tizimini boshqarish

4-bob. Ta'lif faoliyatini tashkil etish va uning nazoratini amalga oshirish

5-bob. Ta'lif tashkilotlari pedagog xodimlarining huquqiy maqomi

19-modda. Katta yoshdagilarni o'qitish va ularga ta'lif berish

Katta yoshdagilarni o'qitish va ularga ta'lif berish butun umr davomida o'qitishning markaziy tarkibiy qismi bo'lib, ta'lif berish hamda o'qitishning jamiyat hayotida va mehnat faoliyatida katta yoshdagilarning ishtirok etishini ta'minlashga qaratilgan barcha shakllarini o'z ichiga oladi, shuningdek rasmiy, norasmiy va informal o'qitish jarayonlarining butun majmuuni qamrab oladi.

Rasmiy ta'lif davlat ta'lif muassasalari hamda davlat tomonidan tan olingan akkreditatsiyadan o'tgan nodavlat ta'lif tashkilotlari ishtirokidagi institutsionallashtirilgan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtiruvchi), aniq maqsadga yo'naltirilgan va rejalashtirilgan ta'lmdir.

Norasmiy ta'lif ta'lif xizmatlari taqdim etilishini ta'minlovchi shaxs yoki tashkilot tomonidan institutsionallashtirilgan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtiruvchi), aniq maqsadga yo'naltirilgan va rejalashtirilgan bo'lib, shaxsni butun hayoti davomida o'qitishdagi rasmiy ta'limga qo'shimcha va (yoki) uning muqobilidir.

Informal ta'lif aniq maqsadga yo'naltirilgan, ammo institutsionallashtirilmagan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtirmagan), rasmiy yoki norasmiy ta'lifdan ko'ra kamroq tashkillashtirilgan va tarkiblashtirilgandir hamda oiladagi, ish joyidagi, yashash joyidagi va kundalik hayotdagi o'quv faoliyatini o'z ichiga olishi mumkin.

20-modda. Inklyuziv ta'lif

Inklyuziv ta'lif alohida ta'lif ehtiyojlari va individual imkoniyatlarning xilma-xilligini hisobga olgan holda barcha ta'lif oluvchilar uchun ta'lif tashkilotlarida ta'lif olishga bo'lgan teng imkoniyatlarni ta'minlashga qaratilgan.

Jismoniy, aqliy, sensor (sezgi) yoki ruhiy nuqsonlari bo'lgan bolalar (shaxslar) uchun ta'lif tashkilotlarida ta'lif olishga bo'lgan teng imkoniyatlarni ta'minlashga qaratilgan.

"ТАЪЛИМ ТҮФРИСИДА"ги Конун

Манба: ЎРҚ-637, 23.09.2020.

@huquqiyaxborot

МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ ВА ТАРБИЯ

болаларни ўқитиш ва тарбиялашга, уларни умумий ўрта таълимга тайёрлашга қаратилган таълим туридир. Унда **6 ёшдан 7 ёшгача** бўлган болаларни бошланғич таълимга бир йиллик мажбурий тайёрлаш ҳам назарда тутилади.

УМУМИЙ ЎРТА ТАЪЛИМ

I-XI синфларни ўз ичига олади

ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ

академик лицейларда 9 йиллик таянч ўрта таълим асосида **2 йил** мобайнида амалга оширилади

ОЛИЙ ТАЪЛИМ

2 боскичдан иборат:
бакалавриат ва магистратура

ОЛИЙ ТАЪЛИМДАН КЕЙИНГИ ТАЪЛИМДА

таянч докторантурा, докторантурा ва мустақил изланувчаник асосида илмий даражага эга илмий ва илмий-педагогик кадрлар тайёрланади

КАДРЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ

касбий билим, малака ва кўникмаларнинг чуқурлаштирилиши ҳамда янгилаб борилишини таъминлаб, **кадрларнинг тоифаси, даражаси, разряди ва лавозими** ошишига хизмат қиласади

МАКТАБДАН ТАШҚАРИ ТАЪЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИГА

болалар, ўсмирлар ижодиёти саройлари, **уилари, клублари ва марказлари**, "Баркамол авлод" болалар мактаблари, болалар-ўсмирлар спорт мактаблари, болалар мусика ва санъат мактаблари, студиялар, ахборот-кутубхона ҳамда соғломлаштириш муассасалари киради.

ПРОФЕССИОНАЛ ТАЪЛИМ БОШЛАНҒИЧ, ЎРТА ВА ЎРТА МАХСУС ПРОФЕССИОНАЛ ТАЪЛИМ ДАРАЖАЛАРИГА АЖРАТИЛАДИ

Бошланғич профессионал таълим

касб-хунар мактабларида IX синф битирувчилари негизида кундузги таълим шаклида **2 йиллик интеграциялашган дастур** асосида бепул амалга оширилади

Ўрта профессионал таълим

коллежларда давлат буюртмаси ёки тўловшартнома асосида давомийлиги **2 йилгача** бўлган кундузги, кечки ва сиртки таълим шакллари бўйича амалга оширилади

Ўрта маҳсус профессионал таълим

техникумларда давлат буюртмаси ёки тўловшарт-нома асосида давомийлиги камида **2 йил** бўлган кундузги, кечки ва сиртки таълим шакллари бўйича амалга оширилади